

Talouden ohjausmallit

Pasi Virtanen

talousjohtaja

Tavoitteet

- Ennustettavuus
 - kiinteä maksuosuus
- Realistisuus
- Kuntien maksukyvyn huomioiva malli
- Kannustavuus
 - Sairaanhoidopiirin toiminnan kehittäminen
 - Kuntien perusterveydenhuollon vahvistaminen
- Oikeudenmukaisuus
 - Huomioitava kuntien erilaisuus sairastavuudessa, ikärakenteessa ja väestökehityksessä

Täydellistä mallia ei ole keksitty

Ymmärrys siitä, että valittua mallia voidaan kehittää tulevien kokemusten perusteella

Nykyinen malli

- Sopimusohjausmalli on pitkälti Pirkanmaalla kehitetty malli, jossa paino on yhteisillä keskusteluilla ja sitä kautta syntyvällä yhteisellä näkemyksellä
- PSHP tekee talvella tarjouksen tuotettavista palveluista
- Huhtikuussa PSHP:n toimialueet ja tilaajarenkaat käyvät neuvottelut palvelusopimusten sisällöstä
- Toukokuussa kuntajohtajakokous käsittelee esityksen
- Kesäkuussa PSHP:n hallitus tekee edellisten pohjalta talousarvion raamin
- Syksyllä allekirjoitetaan palvelusopimukset

Kevään neuvotteluilla etsitään yhteisymmärrys

Syksyllä tehdään tilaajarenkaittain sopimukset tuotettavista palveluista ja niiden hinnoista

Nykyinen malli

Plussat

- Laajat keskustelut lisäävät yhteistä ymmärrystä ja näkemystä
- Huomioi kuntien kantokyvyn
- Lisää kustannustietoisuutta PSHP:n eri organisaatiotasolla
- Sopimus on selkeä yhteinen näkemys

Miinukset

- PSHP on tehnyt usein alimitoitettun tarjouksen
- Kuntien taloudellinen tilanne on johtanut alimitoitettuihin tilauksiin
- Sopimuksista on tullut epärealistisia
- Epärealistiset sopimukset ovat murtaneet niiden uskottavuutta
- Jäsenkuntalaskutus on kasvanut 1-3 %/vuosi, mutta tilaukset ovat ylittyneet huomattavasti enemmän
- Neuvottelut ovat vieneet runsaasti aikaa

Perusmalli nro 1

- Seuraavan vuoden jäsenkuntalaskutus lasketaan kolmen edellisen tilinpäätökseen perustuvan ennusteen trendinä
- Lakisääteiset muutokset ja esim. kunta-alan työ- ja virkaehtosopimusmuutokset huomioidaan täysimääräisinä
- Jäsenkuntalaskutukseen huomioidaan kertyneet ylijäämät sitä alentavina ja alijäämät sitä nostavina

Mallin edut:

- Yksinkertainen ja selkeä

Mallin haitat ja uhat:

- Ei huomioi kuntien maksukykyä
- Ei sisällä kustannuskehityksen hillintään kannustavia elementtejä
- Johtaako kasvun kierteeseen?

Malli nro 2 kepillä ja porkkanalla

- Seuraavan vuoden jäsenkuntalaskutus lasketaan kolmen edellisen tilinpäätökseen perustuvan ennusteen trendinä
- Lakisääteiset muutokset ja esim. kunta-alan työ- ja virkaehtosopimusmuutokset huomioidaan täysimääräisinä
- Jäsenkuntalaskutukseen huomioidaan 70 % kertyneestä ylijäämästä sitä alentavana ja 70 % alijäämästä sitä nostavana
- Lähtötilanteessa kertynyt yli-/alijäämä huomioidaan täysimääräisesti

Mallin edut:

- Yksinkertainen ja selkeä
- Kannustaa ylijäämän hankkimiseen
- Pakottaa toiminnallisiin muutoksiin alijäämän syntyessä

Mallin haitat ja uhat:

- Ei huomioi kuntien maksukykyä
- Johtaako alijäämäisessä tilanteessa pysyvään alijäämäkierteeseen?

Malli nro 3 kepillä, porkkanalla ja kuntien kantokyky huomioiden

- Jäsenkuntalaskutus lasketaan kolmen edellisen tilinpäätökseen perustuvan ennusteen trendinä, *painoarvo 80 %*
- Jäsenkuntalaskutukseen huomioidaan maakunnan verorahoituksen kehitys kolmelta vuodelta, *painoarvo 20 %*
- Jäsenkuntalaskutukseen huomioidaan kertyneestä ylijäämästä 70 % sitä alentavana ja 70 % alijäämästä sitä nostavana
- Lakisääteiset muutokset ja esim. kunta-alan työ- ja virkaehtosopimusmuutokset huomioidaan täysimääräisinä

Mallin edut:

- Kannustaa ylijäämän hankkimiseen
- Pakottaa toiminnallisiin muutoksiin alijäämän syntyessä
- Huomioi osittain kuntien kantokyvyn

Mallin haitat ja uhat:

- Kuntien erilainen verorahoituksen kehitys voi johtaa epätasa-arvoiseen tilanteeseen
- Verorahoitus ei korreloi millään tasolla sairastavuuden ym. kanssa
- Johtaako alijäämäisessä tilanteessa pysyvään alijäämäkierteeseen?

Malli nro 4 kepillä/porkkanalla ja tuottavuustavoitteella

- Seuraavan vuoden jäsenkuntalaskutus lasketaan kolmen edellisen tilinpäätökseen perustuvan ennusteen trendinä. Samalla kaavalla lasketaan ohjeelliset arvot myös koko suunnitelmakaudelle
- Lakisääteiset muutokset ja esim. kunta-alan työ- ja virkaehtosopimusmuutokset huomioidaan täysimääräisinä
- Jäsenkuntalaskutukseen huomioidaan 70 % kertyneestä ylijäämästä sitä alentavana ja 70 % alijäämästä sitä nostavana
- Lähtötilanteessa kertynyt yli-/alijäämä huomioidaan täysimääräisesti
- PSHP esittää todennettaviin toimenpiteisiin perustuvan tuottavuustavoitteen, joka osaltaan huomioi kuntien kantokyvyn. Tavoite käsitellään kevään kj-kokouksessa ennen shp:n hallitusta

Mallin edut:

- Yksinkertainen ja selkeä
- Kannustaa ylijäämän hankkimiseen
- Pakottaa toiminnallisiin muutoksiin alijäämän syntyessä
- Huomioi osittain kuntien kantokyvyn tuottavuustavoitteen kautta

Mallin haitat ja uhat:

- Johtaako alijäämäisessä tilanteessa pysyvään alijäämäkierteeseen?
- Pystytäänkö määrittämään realistinen tuottavuustavoite

Kaikkia malleja koskevat linjaukset

- Kuntakohtainen maksuosuus on tiedossa toimintavuotta edeltävän vuoden syksyllä eikä se muutu sen jälkeen.
- Kuntakohtainen maksuosuus jaetaan edellisen vuoden todellisen käytön mukaisessa suhteessa.
 - Malli ottaa siten huomioon väestökehityksen, ikärakenteen ja esim. sairastavuuden kuntakohtaiset erot
 - Malli kannustaa kuntia perusterveydenhuollon vahvistamiseen sekä hoitopolkujen ja lähetekäytäntöjen kehittämiseen
 - Malli ei valitettavasti tasaa pienten kuntien vuosittaisia eroja maksuosuuksissa
- Laskutus 2 viikon välein kiinteinä tasaerinä
- Käytetään koko PSHP-konsernin jäsenkuntamyyntilukuja

**Mallia voidaan
aina kehittää**

Koelaskelma mallista nro 4 vuodelle 2020

- Hannola/Vasala tehneet mallista nro 4 koelaskelman.
- Se ei sisällä yli-/alijäämän huomioimista eikä tuottavuustavoitetta tai lakisääteisten muutosten huomioimista
- Keskimääräinen kasvu 2,79 %/vuosi

Jäsenkunta-
myynti olisi
663,7 milj.€

Ehdotettu malli

Plussat

- Kunnat tietävät tarkasti ja pysyvästi seuraavan vuoden esh-laskutuksen suuruuden
- Realistisempi trendi-perusteisuuden vuoksi
- Selkeät kannusteet ja ”kepit”
- Pääosin matemaattinen malli, jossa ei tilaa väärin linjauksiin
- Kuntien maksukyky huomioidaan tuottavuustavoitetta määrittäessä
- Lisää PSHP:n omaa vastuuta talousarviossa pysymisessä
- Kuntien toimenpiteet pth:ssa näkyvät laskutuksessa

Miinukset

- Ei tasaa kuntien vuosittaisia vaihteluja esh-kustannuksissa
- Tuottavuustavoitteen määrittelyssä uhka epärealistisuuteen
- Haastava PSHP:n kassanhallinnalle kun kulujen kate tulee jälkijättöisesti (esim. investointien rahoitus)
- Edellyttää perussopimuksen päivittämistä

- Sisältyykö laskelmaan:

- Erityisvelvoitemaksu, **KYLLÄ**
- Ensihoito, **KYLLÄ**
- Kehitysvammahuolto, **KYLLÄ**
- KELAn läpilaskutus, **EI**

- Huomioidaanko investoinnit joillain tavalla?

- Investoinnit tulee huomioiduiksi viipeellä poistojen kautta

- Miten toiminnallista yhteistyötä jatketaan?

- Kevään neuvotteluissa, joissa pääpaino yhteisten tuottavuustavoitteiden sopimisessa.
- Neuvotteluissa ovat aiheina myös vaikuttavuuden, työnjaon ja hoitopolkujen kehittäminen

**Erikseen linjatut
asiat**

- **Maaliskuu:**
 - Trendilaskelma valmistuneiden tilinpäätösten perusteella
- **Huhtikuu:**
 - Toiminnalliset neuvottelut, joissa yhteisesti valmistellaan sovittavaa tuottavuustavoitetta
- **Toukokuu:**
 - Kuntajohtajakokouksessa linjaus tuottavuustavoitteesta
- **Kesäkuu:**
 - PSHP:n hallituksen talousarvion valmisteluohje
 - Kuntakohtainen, seuraavan vuoden laskutustieto on valmistunut
- **Heinä-syyskuu:**
 - PSHP valmistelelee talousarvion, jossa on kiinteä jäsenkuntalaskutuserä seuraavalle vuodelle
- **Marras-joulukuu:**
 - PSHP:n talousarvion käsittely hallituksessa ja vastuustossa

**Vuosikello
ehdotetulle
mallille**

Perussopimusmuutos

- Osa kunnista haluaa, että myös toteuman mukainen laskutus olisi mahdollista
- Uuteen perussopimukseen laitetaan todennäköisesti molemmat vaihtoehdot
- Kunnat saisivat tällöin itse valita mallin
- Mallit kuvataan laveasti niin, että niiden kehittäminen on mahdollista ilman perussopimusmuutoksia
- Uusi perussopimus lähetetään kuntiin hyväksyttäväksi talvella 2020

**Kaksi
mahdollista
laskutusmallia**